

اسب کربلا

زیست مذهبی مسلمانان در هند

دیوید پینالت

مترجم: طاها ربانی

۱۳۹۹

پینالت، دیوید، -۱۹۵۳م.	سرشناسه
اسپ کریلا؛ زیست مذهبی مسلمانان در هند / نویسنده دیوید پینالت؛ مترجم طها ربانی.	عنوان و نام پدیدآور
اصفهان: آرما، ۱۳۹۹.	مشخصات نشر
۴۰۸	مشخصات ظاهری
۹۷۸-۶۰۰-۸۶۷۹۷۵-۲	شابک
فیبا	وضعیت فهرست نویسی
عنوان اصلی: <i>Horse of Karbala: Muslim devotional life in India</i>	پاداشرت
زیست مذهبی مسلمانان در هند.	عنوان دیگر
تعزیه -- هند	موضوع
Ta'ziyah -- India	موضوع
شیعیان -- هند -- شعایر و مراسم مذهبی	موضوع
Shiites -- India -- Rites and ceremonies	موضوع
وافعه کریلا، ق.	موضوع
۶۸۰. Karbala, Battle of. Karbala, Iraq	شناسه افزوده
ربانی، طها، -۱۳۶۴، مترجم	شناسه افزوده
ظاهیری، محسن حسام، -۱۳۶۱، دبیر مجموعه	ردہ بندی کنگره
BP۲۶۰/۲	ردہ بندی دیوبی
۲۹۷/۷۴۶	شماره کتابشناسی ملی
۶۱۲۶۶۳۳	

اسب کربلا

زیست مذهبی مسلمانان در هند

دیوید پینالت

مترجم: طها ربانی

ویراستار: گروه ویراستاری خط

سرویراستار: سمیه سادات حسینی

طرابی و صفحه‌آرایی: گروه فرهنگی هنری مسک

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۶۷۹-۷۵-۲

شمارگان: ۱۰۰ نسخه / نوبت چاپ: اول / ۱۳۹۹ / قیمت ۷۰۰۰ تومان

کلیه‌ی حقوق محفوظ و مخصوص نشر آما است.

تکثیر، انتشار و بازنویسی این اثر یا قسمتی از آن (به هر صورت از قبیل کاغذی، الکترونیکی و صوتی)

بدون اجازه‌ی مكتوب ناشر ممنوع است و پیگرد قانونی دارد.

کتاب‌های سرو

مطالعات فرهنگ شیعی

دیرمجموعه: محسن حسام مظاہری

۱۹

«کتاب‌های سرو» مجموعه‌ای از پژوهش‌های فرهنگی اجتماعی در موضوع تشیع و شیعیان است. در این مجموعه، به تشیع بهمثابه‌ی «دین زیسته» و از منظر دانش‌های اجتماعی (جامعه‌شناسی، انسان‌شناسی، ارتباطات و رسانه و مطالعات فرهنگی) پرداخته شده و مقولات و مسایل انصمامی مرتبط با این مذهب و وضعیت پیروانش در دنیای امروز مورد بررسی و مطالعه قرار می‌گیرد. بدین‌توان این مقولات و مسایل، گستره‌ی موضوعی کتاب‌ها نیز وسیع است و مواردی چون مناسک و آیین‌های شیعی (عزاداری، زیارت، نذر، اعتکاف وغیره)، سازمان رسمی شیعه (حوزه و روحانیت)، گفتمان‌های شیعی، زیست روزمره، فرهنگ مادی و معنوی شیعیان و موارد مشابه دیگر را شامل می‌شود.

فهرست

مقدمه و سپاسگزاری	۱۵
[تصاویر]	۲۳
یک: سرآغاز: حیدرآباد، ۱۹۸۹	۴۱
دو: مقدمه‌ای بر سنت شیعی در اسلام	۵۹
مرگ در کربلا: شهادت حسین [ع] و اهمیت آن در پرتو الهیات شیعی	۶۱
سنت شیعی در هند: نمایی تاریخی	۶۴
در رثای عباس [ع]: سوگواری و مرثیه در درگاه زنجیرزنی	۷۶
سه: خون و عقلانیت و آیین در سنت شیعی	۸۵
عطیه ملک: ارتباط پاکی و آیین با مسئلهٔ تسلط بر نفس	۸۷
أنواع عشق مرگ: خون و شهادت در سنت شیعی و سنت عرفانی صوفیان	۹۳
زیبایی‌شناسی اشعار محزمی: تجربه و خاطرات و بافت اجرای مرام	۱۱۹
چهار: «من را کنار برادرم دفن کنید!»	۱۲۵
نقش زنان در ادبیات دینی شیعه	
مقدمه: نژاکت در محزم و نقش‌های زنان و مردان در محیط‌های آیینی عمومی	۱۲۷
فاطمه منیر: اندوهی ابدی، نوری آسمانی	۱۳۳
فاطمه کبری و سکینه بنت حسین: تألمات دراماتیک و رنچ‌های شهدا	۱۴۰

۱۴۶	شهربانو و اتحاد «دو جواهر»
۱۴۸	زینب و امکلشوم: چهره‌های مقاومت
۱۵۰	تصویرزنان کربلا در نوحه‌ها و اشعار سوگواری
۱۶۲	در باب تغییرپذیری سمبیل‌ها: زینب و انقلاب ۱۹۷۹ ایران
۱۶۵	نتیجه‌گیری: اسطوره و تاریخ‌مندی در سنت شیعی
۱۶۷	پنج: آیین شیعی در محیطی سنی
۱۶۹	مقدمه: دیدگاه‌های کلوب چای‌کاران
۱۷۶	آیین سوگواری به مثابه کارناوال: مجادلات بر سر مناسک محرم در دارجیلینگ
۲۰۱	شش: اسب کربلا
۲۰۳	مقدمه: به لداخ خوش آمدید: احضار من به پادگان پلیس
۲۱۶	«دل ما پراست»: واکنش شیعیان لداخی به دسته اسب کربلا
۲۲۰	منابع تاریخی درباره آیین ذوالجناح در ابتدای امر
۲۲۲	مذهب و مجادلات: ارجاع به اسب کربلا در مأخذ شیعی از قرن شانزدهم تاکنون
۲۲۴	هنر طراحی پوستر و تقوای شیعی در جنوب آسیا
۲۲۹	مقدمه: «سرزمینی دل‌پذیر برای سفر...»
۲۴۲	«گونه‌گونی عشق خاندان پیامبر»: زمینه‌ای الهیاتی برای آیین‌های محرمی لداخ
۲۴۵	اسب کربلا: توصیفی از دسته ذوالجناح در شهرستان له
۲۵۷	سازگاری طایفه‌ای و تنش‌های طایفه‌ای در دسته ذوالجناح
۲۷۳	هشت: آیین‌های سوگواری شیعه و بازتفسیر آموزه شفاعت
۲۷۵	شفاعت و آموزه قرآنی توحید: بیان مسئله
۲۷۶	توبه و شفاعت در سنت شیعی: اعتقاد به جبر در نبرد کربلا
۲۸۵	شفاعت و آیین‌های سوگواری: مسائل بحث برانگیز آخر
۳۰۹	نهم: روز شیر

قصه سفر، چگونه به آنجا رسیدیم: سوار بر ماشین، از کشمیر تالاخ، در بحبوحه

یادداشت‌ها

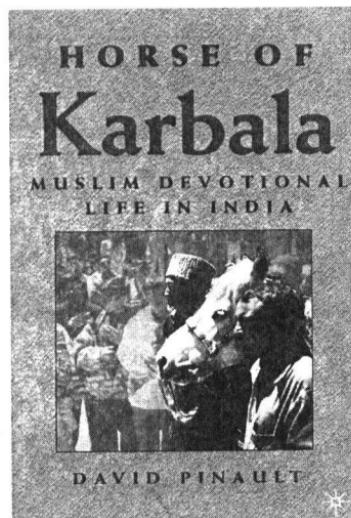
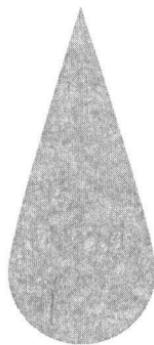
۳۱۱	بحران کارگیل
۳۱۸	روز شیر؛ اولین سرنخ‌ها در تحقیقات من
۳۲۲	بحران سال ۱۹۹۹ کارگیل و کشمکش میان مسلمانان و بوداییان در لداخ
۳۲۷	«قلب شیر»؛ توجیهات عقلانی شیعیان برای آیین‌های سوگوارانه تابستانی در لداخ
۳۳۶	آیین‌های خون و سیاست خونین در شهرستان کارگیل
۳۴۱	روز شیر در روستای چوشوت، لداخ
۳۴۳	گریز؛ هنر رزائی؛ دیوارآویزهای نذری لداخی‌ها
۳۴۶	اسب کربلا و نقش آن در آیین تابستانی
۳۵۱	۵: مواجهه با شیعیان در ایالات متحده
۳۵۳	مقدمه؛ محرم در شیکاگو
۳۵۸	حاطراتی از کلاس درس
۳۶۴	شیعه‌بودن و آمریکایی‌بودن؛ چالش‌هایی در قرن بیست و یکم

این اثر ترجمه‌ای است از

Horse of Karbala: Muslim Devotional Life in India

New York: Palgrave

2001

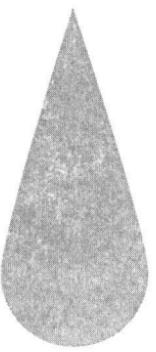

برای جودی

با عشق

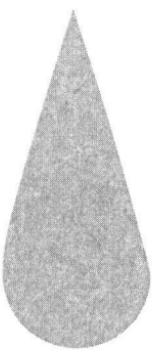
توضیح ناشر:

این کتاب، تمریه‌ی پژوهش یک محقق غربی در جامعه‌ی
شیعیان هند است و مبتنی بر مشاهدات، تجربیات،
اطلاعات و درک و شناخت وی از تشیع که طبعاً محدود
بوده است و نمی‌توان انتظار داشت به درک کاملی از معارف
شیعی نایل شده باشد.

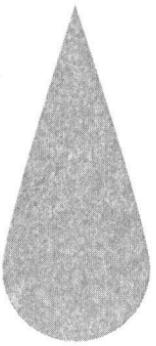

[هرچه داخل کروشه آمده مترجم به متن اضافه کرده است. اگر نویسنده جایی در متن از کروشه استفاده کرده باشد، هنگام ترجمه به پرانتز تغییر داده شده است.]

[نویسنده کلماتی را که در متن انگلیسی از زبان دیگری نقل کرده به صورت ایتالیک می‌آورد. بعضی از این کلمات فارسی‌اند یا در زبان فارسی کاربرد دارند. گاهی نیز نویسنده از ترجمهٔ این کلمات استفاده کرده است؛ مانند «شفاعت» که گاهی به صورت Shafa'ah و گاهی به صورت intercession آمده است. ما طبق متن انگلیسی هرجا کلمه‌ای به صورت ایتالیک آمده آن را به صورت ایتالیک نشان داده‌ایم و هرجا کلمهٔ انگلیسی به کار رفته کلمهٔ معادل فارسی آن را به صورت عادی آورده‌ایم.]

مقدمه و سپاسگزاری

بین سال‌های ۱۹۸۹ و ۱۹۹۹، هفت سفر تحقیقاتی به جنوب آسیا کردم. صرف نظر از سفری جانبی به پاکستان برای دیدن زیارتگاه‌های صوفیان در لاہور و سفری تفریحی به سریلانکا برای دیدار از مراکز زیارتی بودایی‌ها، تمرکز من روی هند و اقلیت مسلمان شیعه آنجا بود. در محیط‌های مختلف هند آیین‌های مذهبی‌ای را بررسی کردم که در بزرگداشت امام حسین [ع] برگزار می‌شد. امام حسین نوه حضرت محمد [ص] بود و در قرن هفتم میلادی در بیابانی در عراق به نام کربلا در میدان نبرد به شهادت رسید. حسین در ماه محرم (اولین ماه در تقویم اسلامی) درگذشت. در سرتاسر جهان هرساله مسلمانان شیعه این ماه را به عزاداری بر حسین و دیگر شهدای کربلا که در کنار او از دنیا رفته‌ند، اختصاص می‌دهند.

در سفرهایم، به سه مکان در شبۀ قاره توجه ویژه‌ای داشتم. اولین آن حیدرآباد در جنوب مرکزی هند بود. در آنجا شعائر شیعی^۱ (مشخصاً تکریم علم، بدل پرچم‌هایی که در کربلا حمل شده) نشان از تأثیر هندوئیسم دارد. اوقاتی که در آنجا بودم به من این فرصت را داد تا تعاملات شیعی هندویی را در محیطی آیینی بررسی کنم. در حیدرآباد بود که برای اولین بار با خودزنی به مثابه نوعی قالب هنری مواجه شدم و فهمیدم که از شعر به عنوان راهی برای رستگاری پس از مرگ استفاده می‌شود.

دومین محلی که به آن پرداختم دارجیلینگ بود، ناحیهٔ چای‌کاری در کوهپایه‌های

هیمالیا در ایالت بنگال غربی. در آنجا مسلمانان سنتی به برگزاری عزاداری‌های محرم اهتمام بیشتری داشتند تا مسلمانان شیعه. نشانه‌های محرم در دارجیلینگ عبارت اند از چوب بازی و طبل زنی و به راه‌انداختن دسته‌های هماورده؛ این دسته‌ها بیشتر کارتراوی هستند تا دستهٔ عزا.

چند سال پیش تمرکزم را روی منطقهٔ سومی قرار دادم؛ لداح، ربع شمال شرقی ایالت جامو و کشمیر، قلمرو سرحدی هم مرز با پاکستان و تبت. جمعیت آنجا شامل بودایی‌ها و سنتی‌ها و شیعیان می‌شود. حضور نظامیان هندی در لداح (که به سببِ درگیری‌های متناوب با چین و پاکستان در دهه‌های اخیر افزایش پیدا کرده) نمای مذهبی منطقه را تنوع بیشتری داده؛ چون برای سربازانی که در لداح به پاسداری مشغول‌اند معابد هندو و سیک برپا شده است. وقتی در لداح بودم به مطالعهٔ دسته‌های محلی ذوالجناح پرداختم. در این دسته‌ها اسبی را به عنوان نریان جنگی حسین [ع] زین و برگ می‌بنندند و بدون سوار در خیابان‌های شهرهایی همچون له، مرکزلداح، می‌گردانند. در دسته‌های ذوالجناح یال و پهلوهای «اسپ کربلا» رازنگ قرمز می‌زنند تا یادآور رژم‌های سوار و اسبیش در میدان نبرد باشد. با آمدن نریان، سوگواری به اوج می‌رسد و جمعیت حاضر در خیابان گریه می‌کنند و خودشان را می‌زنند. دسته‌های اسب کربلا در بازار اصلی له حرکت می‌کنند و همه امکان مشارکت در آن را دارند؛ برای همین جمعیت‌های مختلف در آنجا به هم آمیخته می‌شوند. این وضعیت به من این فرصت را می‌داد که رابطهٔ میان مسلمانان شیعه و سنتی با جوامع بودایی منطقه را مطالعه کنم.

در این کتاب توجه خود را به طور خاص به سه مبحث اختصاص داده‌ام. در اولین مبحث به این نکته پرداخته‌ام که جوامع مسلمان امروزی در مقایسه با گذشته چگونه سنت‌های مذهبی شیعی را اجرا می‌کنند و چه اصلاحاتی در آن ایجاد کرده‌اند. در بخشی از این جست‌وجو درون‌مایه سنت‌های مکتوب قدیمی را پژوهشیده‌ام و به این نکته توجه کرده‌ام که چگونه این درون‌مایه‌ها در شعرهای محلی و رسم‌های دینی امروزی متجلی می‌شود. برای اینکه این مطالب تا جای ممکن برای خوانندگان قابل فهم شود آثار

مختلفی را از منابعی به زبان‌های عربی و فارسی و اردو به زبان انگلیسی ترجمه کرده‌ام. در مبحث دوم به چیزهایی پرداخته‌ام که آن‌ها را نقاط هم‌گرایی میان درک مذهبی اسلامی و درک مذهبی مسیحی می‌بینم یا به صورت مشخص‌تر، نقاط هم‌گرایی میان زندگی آیینی مسلمانان شیعه و زندگی آیینی پیروان کلیسای کاتولیک. من این مبحث را فقط به این دلیل در این کتاب نگنجانده‌ام که شعائر شیعی برای بعضی از خوانندگانی که پیشینهٔ غیراسلامی دارند قابل فهم تر شود، بلکه این کار را به این دلیل نیز کرده‌ام که به پیروان سنت‌های اسلامی و مسیحی راهی رانشان دهم که از همدیگر چیزهایی یاد بگیرند. در جای جای این کتاب و به خصوص در فصل آخر از این حرف می‌زنم که امکان همکاری در کارهای معنوی برای اسلام و مسیحیت که با یهودیت میراث مشترک ابراهیمی دارند در قرن بیست و یکم فراهم است.

آخر سر در این کتاب تلاش کرده‌ام تجربیاتم را به عنوان فردی آمریکایی که در هند دربارهٔ جوامع شیعه تحقیق می‌کند به خوانندگان منتقل کنم. فرض را براین گذاشته‌ام که ابعاد شخصی این تحقیقات نیز ارزش ثبت‌کردن دارد، نه فقط به این دلیل که می‌توانم در خلال آن به داستان‌گویی پردازم، بلکه به این دلیل که توجه خوانندگانم را به دیدگاه ناگزیر محدود خودم به عنوان فردی خارجی و غریبه جلب کنم. برای محسوس‌کردن چیزهایی که در هند دیده بودم، نه تنها به آموخته‌های تخصصی ام در زبان عربی و متن پژوهی متousel شدم، بلکه سراغ پیشینهٔ شخصی ام در مذهب کاتولیک نیز رفتم.

در پایان، چیزی که کار میدانی را به اتفاقی خوشایند و به یادماندنی تبدیل می‌کند، جنبهٔ شخصی آن است؛ فرصت دوستی در محیط‌هایی که آدم غریبه در آن مجبور است به میزانش اعتماد کند تا حمایت شود. من این اقبال را داشتم که به هر کجای هند که قدم گذاشتم با مهربانی و سخاوتمندی روبه رو باشم. در حیدرآباد از مهمان نوازی میر صابر علی زوار، بنیادگذار و دبیر انجمن معصومین و حسن عباس رضوی، شاعر و مداعی انجمن پروانگان حسین برخوردار بودم. سید عباس علی از هیئت امام زمان برای من

امکان مصاحبه‌ای را فراهم آورد که منجر به اولین مواجههٔ من با هیئت‌های سوگواری در حیدرآباد شد. همچنین یاد مرحوم انصار حیدر عابدی را با تأثیرگرامی می‌دارم، کسی که برای برگزاری ملاقات با رهبران جوامع شیعی نقش رابط را بازی می‌کرد و کسی که در سال ۱۹۹۱ از من دعوت کرد تا به عنوان بهیار در ایستگاه کمک‌های اولیه‌اش در تکیه زنجیرزنی اصلی شهر خدمت کنم.

در دارجیلینگ افراد مختلفی به یاری ام آمدند: محمد مقبول بات بادامی و برادرش عبدالرشید از انجمن اسلامیه؛ مسئولان کمیتهٔ حرم صدر بازار و کمیتهٔ دکتر ذاکر حسین باستی، به خصوص التماس فضلى؛ حبیب‌الله و رمضان بات، از انجمن خیریهٔ مسلمانان تبتی هندی دارجیلینگ؛ الطاف فضلى، از بازار هنری جولی؛ اس. احمد بابا، رئیس دادگاه بخش دروست بنگال، که دیدم را به مسائل سیاسی منطقه باز کرد؛ و ایندرا گانگبا، صاحب ترک‌میت تراول که به من دلگرمی داد و در کافهٔ گلنری به چندین فنجان چایی مهمانم کرد.

سفر من به لداخ با کمک اشخاص بسیاری آسان‌تر شد: اعضای انجمن امامیه و اتحادیهٔ جوانان امامیهٔ له به خصوص غلام حیدر استلامپا، شیخ میرزا حسین و اکبرعلی؛ اعضای انجمن معین اسلام به خصوص محمد شافی وکیل؛ ناصر محمد، صاحب فانتازی تراول؛ فدای حسین، صاحب یاک تیل هتل؛ تاشی ربگیاس از گروه توسعهٔ زیستی لداخ؛ شیخ غلام هادی از ماتم سرای فیانگ؛ شیخ محمد علی زوبد اوی از روستای تیکسه؛ و در چوشوت، سید نقی شاه، مدیر مدرسهٔ هیئت امامیه. در کارگیل، شیخ انوار حسین شرف‌الدین از بنیاد یادبود امام خمینی که من را در مورد فتوه‌های سلسله‌مراتب مذهبی ایرانی‌ها راهنمایی کرد. وی. کی. سینگ، سربازرس ارشد پلیس در له که در قلعهٔ پشت بازار، شامی به یادماندنی به من داد، و اعضای انجمن بین‌المللی در مطالعات لداخ که به من اطلاعات و پیشنهادها و نیز در زمان‌های مختلف کمک‌های عملی دادند؛ به خصوص مارتین ون بیک، نیکولا گریست، میک کو و عبدالغنى شیخ. من از سال ۱۹۹۰ در جاهای مختلف واحدهایی در زمینهٔ سنت‌های شیعی تدریس

کرده‌ام، از جمله در دانشگاه کولگیت (در شمال ایالت نیویورک)، در دانشگاه پنسیلوانیا (در فیلادلفیا)، در دانشگاه لویولا (در شیکاگو) و در دانشگاه سانتا کلارا (در کالیفرنیا). هر بار که این موضوع را تدریس می‌کردم بیشتر درباره اسلام شیعی مطلب یاد می‌گرفتم. این بیش از همه از قبل دانشجویانم بود که در کلاس‌هانکات خردمندانه و بحث‌های چالش‌برانگیزی مطرح می‌کردند. به خصوص از دانشجوییم، هدی المراشی، از دانشگاه سانتا کلارا، تشکر می‌کنم که سخاوتمندانه فرصتی برایم فراهم کرد تا در سپتامبر ۱۹۹۷ در اجتماع شیعیان در بنیاد الصادق و در مدرسهٔ سیتی آو نالج پومونا در کالیفرنیا ارائه‌ای بدهم.

بخش‌هایی از چند فصل این کتاب قبلًا در کتاب‌ها و نشریه‌های دیگری چاپ شده است. بخشی از فصل دو در نشریهٔ دمسلم ورلد، شمارهٔ ۸۷ (۱۹۹۷) صفحات ۲۳۵ تا ۲۵۷ منتشر شد. بخشی از فصل هفت اولین بار در لایخ: فرهنگ، تاریخ و توسعه در فاصلهٔ هیمالیا و قراقروم (از مجموعهٔ تحقیقات اخیر دربارهٔ لایخ)، آرهوس، آکسفورد، اوکویل، سی‌تی؛ آرهوس یونیورسیتی پرس و دهلی نو: استرلینگ پابلیشرز، ۱۹۹۹ (چاپ مجدد با مجوز از آرهوس یونیورسیتی پرس) به همت مارتین ون بیک و کریستوف بریکس برتسن و پل پدرسن چاپ شد. بخشی از فصل هشت در ژورنال هیستوری آورلیجنز شمارهٔ ۳۸ (۱۹۹۹) صفحات ۲۸۵ تا ۳۰۵ تحت کپی‌رایت، ۱۹۹۹ دانشگاه شیکاگو با حفظ تمامی حقوق چاپ شد و بخشی از فصل نه اولین بار در مطالعات لایخ شمارهٔ ۱۲ (۱۹۹۹) صفحات ۲۱ تا ۳۰ در اختیار مخاطبان قرار گرفت. از همه این ناشران تشکر می‌کنم که به من اجازه دادند این مطالب را در کتابم بگنجانم. منابع متعددی هزینه‌های سفرهای مکررم به هند را تأمین کردند. بابت حمایت سخاوتمندانه انجمن فلسفی آمریکا و موقوفهٔ ملی علوم انسانی و آکادمی آمریکایی دین و همچنین طرح گرفت داخلى در دانشگاه لویولا شیکاگو تشکر می‌کنم. به خصوص از دانشکدهٔ هنرها و علوم و بخش مطالعات دینی دانشگاه سانتا کلارا بابت حمایت‌های مداومشان چه به صورت دلگرمی و چه به صورت گرفت‌هایی که برای سفر و تحقیق در اختیار من گذاشته‌اند، تشکر می‌کنم.

اما عمیق‌ترین سپاس‌ها را برای همسرم جودی رویین پیналت نگه داشته‌ام. او من را در دو سفر به هند همراهی کرد و در تمام سختی‌هایی که در راه نوشتن این کتاب با آن‌ها مواجه بودم کنار من بود. اقبال داشتن همسری خوب نصیب همگان نمی‌شود و من از این جهت اقبال بلندی دارم.

سانتا کلارا

آگوست ۲۰۰۰